

Pěchota u nás a v cizině.

Major gšt. Jiří Sommer:

Dva nejnovější typy pěchotních děl.

Na rozdíl od doprovodného dělostřelectva, které podle našich předpisů představuje část divisního dělostřelectva, přechodně podřízeného pěchotě, je pěchotní dělo v některých armádách organickou součástí pěchoty, jako na příklad naše lehké minomety.

Zádná armáda nemá dosud vyřešen typ pěchotního děla, který by odpovídal všem požadavkům, které se na něj kladou, ač jeho potřeba u pěšího pluku je všeobecně uznávána. Většina armád se spokojuje jistým provisoriem; jako pěchotních děl užívá zatím pohyblivějších typů lehkého dělostřelectva nebo hledá a zkouší nové vzory.

Jaké úkoly čekají pěchotní dělostřelectvo? Zasáhnouti všude tam, kde by podpora divisním dělostřelectvem přišla pozdě nebo nepřišla vůbec, t. j. neutralisovati nově se objevující a blízké kulomety, doprovodná děla, čeliti nepřátelským obrněným vozidlům. Na nepřátelské kulomety a doprovodné zbraně, skryté a umístěné v připraveném terénu, budeme zpravidla potřebovati zbraně se strmou drahou letu, tedy houfnice, na obrněná vozidla naproti tomu zbraně s velkou počáteční rychlostí a s plochou drahou letu, tedy kanonu.

Zdálo by se tedy, že pěchota potřebuje 2 typy pěchotního děla: houfnice i kanonu. Základním požadavkem pěchotního děla je jeho pohyblivost a nenápadnost. Nesmíme se domnívati, že pěchotní dělo bude střílet jen přímou střelbou. Právě naopak. Aby mohlo splnit své úkoly, bude obvykle střílet z krytu; jen zřídka vyjede dělo z krytu a zahájí palbu přímou, ale pak po několika ranách musí zmizet, dřív než bude soustředěním nepřátelské palby zničeno.

Normálně nebude palebné stanoviště pěchotního děla dále než 500—1000 m za palebným sledem — asi ve výši SV. praporu. V této výši se nenajde mnoho vyhovujících palebných stanovišť; pěchotní dělo bude proto brzy prozrazeno. Prozrazení má v zápětí okamžitou změnu palebného stanoviště. Dále je třeba, aby velitel jednotky pěchotních děl byl stále blízko stanoviště velitele, kterému podléhá, t. j. blízko SV. praporu. To se často mění, proto velitel této jednotky musí je následovat, a to je rovněž příčinou častých změn palebných stanovišť. Vidíme, že se právem klade u pěchotního děla velký důraz na jeho pohyblivost a nenápadnost.

V poslední době se objevily v cizích odborných časopisech zprávy o 2 nových pěchotních dělech. Všimněme si blíže jejich vlastností, abychom zjistili, není-li už nové, ideální pěchotní dělo nalezeno.

75 mm (47 mm) pěchotní dělo Bofors vz. 31.

Dělo v palebném stanovišti má dvouramennou rozvírací lafetu na 2 kolech a váží i se štítem 365 kg. Normálně je dopravováno rozložené na 5 soumarech, při čemž jednotlivé součástky váží 80—100 kg. Dělo dá se však rozložit ještě v menší součástky asi 40 kg a přemístiti 12 muži.

Nerozložené dělo utáhne 1 kůň anebo na menší vzdálenost 3—4 muži.

Hlaveň děla je dvojitá, lehce vyměnitelná. K obvyklým bojovým úkolům se užívá hlavně 75 mm s donosností 5 km a účinným dostřelem do 3 km. Váha střely 4.5 kg, počáteční rychlost 160—300 m/sec.

Proti tankům se užívá hlavně 47 mm s donosností 6 km. Váha střely 1.5 kg, počáteční rychlost 300—560 m/sec. Tato střela prorazí na vzdálenost 250 m pancíř 37—50 mm tlustý, na vzdálenost 500 m pancíř 32—43 mm tlustý, na vzdálenost 1000 m pancíř 24—32 mm tlustý.

75 cm (47 cm) dělo „Siderius“ (holandské).

Lafeta je rozvrací, dvouramenná, na 2 kolech. Váha děla v palebném stanovišti i se štítem 367 kg. Doprava: rozložené na 4 soumarech nebo 9 mužů. Na menší vzdálenost utáhne dělo 1 kůň nebo 3—4 mužů.

Hlaveň děla je dvojitá, snadno vyměnitelná. Houfnicová hlavěň 75 cm má donosnost 3.6 km. Váha střely 4.5 kg, počáteční rychlost 233 m/sec.

Proti tankům lze použítí hlavně 47 cm s donosností 6 km. Váha střely 1.7 kg, počáteční rychlost 545 m. Tato střela prorazí na vzdálenost 500 m pancíř 38 mm tlustý, na vzdálenost 1000 m pancíř 27 mm tlustý.

Srovnáme-li obě děla, zjistíme, co se jejich základních vlastností týče, že se téměř shodují. Obě děla se dají rozložit a naložit na soumary nebo přenést mužstvem. Potřebný počet soumarů nebo mužů také se mnoho od sebe neliší.

Váha v palebném stanovišti se liší jen o 2 kg. Obě děla mají vyměnitelnou hlavěň, obě hlavně jsou těže ráže, mají přibližně stejnou počáteční rychlost. Děla se shodují téměř i ve váze střel a v jejich průraznosti.

Na základě tohoto konstatování můžeme obě děla posuzovati jako dělo jediné.

Jak vyhovují tato děla našim požadavkům? Řekli jsme si, že pěchota potřebuje v zásadě 2 děla: houfnici a kanon. Tento problém je zde řešen jediným dělem s vyměnitelnou hlavní. Mohli bychom tedy býti spokojeni, ovšem jen tehdy, není-li to na újmu pohotovosti děla.

Zamysleme se, může-li dělo splnit úkoly houfnice i kanonu. Zdálo by se, že ne: má-li hlavěň 75 cm, nemůže střílet na tanky a obráceně.

K objasnění věci předpokládáme tuto situaci: Dělo podporuje útok jednotky s hlavní 75 cm. Je umístěno asi 500 m za palebným sledem. V určitém okamžiku vyrazí s překvapením protiútok nepřátelských tanků, který dělo zjistí v době, kdy tanky jsou vzdáleny asi 1 km od palebného sledu. Jaké jsou nyní podmínky pro odražení útoku tanků?

Víme, že moderní tank má velkou rychlost až 40 km v hodině. Ale to není rychlost bojová. Tanky musí býti následovány pěchotou, jinak nemohou provést útok a udržeti dobytý terén, nýbrž jen nájezd, t. j. znepokojiti nepřítele a po skončení akce se vrátiti. Poněkud účinná palba z tanku nemůže býti zahájena dříve než na 500 m. To znamená: tanky budou nebezpečné pěchotě teprve tehdy, až se přiblíží na 500 m od palebného sledu, neboli až urazí vzdálenost 500 m. V tuto dobu budou vzdáleny 1 km od pěchotního děla, a to je zrovna vzdálenost, na kterou dělo může úspěšně zahájit palbu. Jaké doby potřebuje tank, aby urazil tuto vzdálenost? Předpokládáme, že tanky pojedou odvážně vpřed — dvojnásobnou až čtyřnásobnou rychlostí pěchoty, tedy přibližně 6—12 km v hod. V tomto případě potřebují na uražení vzdálenosti 500 m asi 5 nebo 2½ minuty času. Jest jisto, že za tu dobu jen poněkud duchapřítomná obsluha může vyměnit hlavěň 75 cm za hlavěň 47 cm a zahájit palbu.

Okamžikem zahájení palby pěchotním dělem rychlost tanků značně poklesne, tanky ucítí palbu, musí hledati svého soupeře, a to je na vzdálenost 500 m pro tanky těžké. Vidíme, že boj s tanky bude zahájen za dosti příznivých podmínek pro pěchotní dělo.

Po odvrácení útoku tanků přechod na palbu s hlavní 75 cm už nespěchá. Kritický okamžik boje zatím minul, na nějaké minutě tak nezáleží. A konečně i s hlavní 47 cm můžeme směle postřelovati kulometry nebo jiný cíl.

Zdá se tedy, že použití 2 hlavní u pěchotního děla je hospodárné a výhodné, protože nám umožní použít 1 děla ke všem předvídaným úkolům.

Jak je tomu s pohyblivostí a nenápadností pěchotního děla? Je jisto, že obě děla mají velkou taktickou pohyblivost; jsou naložena na soumarech, dá se jich tedy použít v každém schůdném terénu i v horách. Jsou také v boji stejně pohyblivá — a o bojovou pohyblivost nám hlavně jde.

Představme si pěchotní dělo v palebném stanovišti, jež bylo nepřítelem zjištěno. Jediná spása je — změna palebného stanoviště. Jak? Rozložením na drobné součástky a odnesením jich mužstvem do nového palebného stanoviště? To by bylo sice nejméně nápadné, ale nejzdlouhavější. Stačí, aby jeden z nosičů byl cestou zraněn a dělo dáme do palebného stanoviště jen s velkým časovým zpožděním.

Jiná možnost je, naložit dělo na soumary. Pár set metrů před nepřítelem a v nepřátelské palbě to nebude možné. Bylo by to též stejně pomalé a mnohem nebezpečnější než doprava mužstvem. Dělo ovšem může být na menší vzdálenost taženo mužstvem. To by bylo možné však jen o několik desítek metrů a taková změna palebného stanoviště nám příliš nepomůže — nepřítel dělo brzy objeví znovu.

Nezbývá než konstatovat, že děla žádané bojové pohyblivosti nemají. Nebudou nám tedy v boji mnoho platna. Do prvního palebného stanoviště se nám podaří dostat každé dělo, těžká je teprve změna tohoto stanoviště, a to, jak jsme zjistili u našich děl, by rychlé nebylo.

Jak dodati pěchotnímu dělu bojové pohyblivosti? Myslím, že není jiného řešení, než motorisací lafety. Dáme-li lafetu na pásy, učiníme dělo pohyblivějším. Dělo může vézt nejnutnější obsluhu a střelivo, tím bude pro kritické okamžiky boje úplně soběstačné. Objeví-li se tanky, vyjede jim vstříc, zaujme vhodnější palebné stanoviště, podle situace včas před nimi ustoupí, zkrátka stane se rovnocenným protivníkem tanku. Opatříme-li takové dělo lehkým pancířem, budeme ho moci v nouzi použít jako improvizovaného tanku.

Ke konci můžem shrnout: Obě děla jsou jistě daleko lepší a pohyblivější než všechna hipomobilní děla, kterých se dosud jako pěchotních užívá. Jejich průraznost je pozoruhodná a stačí na největší druhy tanků. Nemají však žádoucí bojové pohyblivosti. Tu mohou mít podle mého názoru toliko pěchotní děla s motorisovanou lafetou a ta ještě vyrobená nebyla.

Nadporučík Karel Gruncel:

Nová obrněná vozidla italské armády.

Italská armáda byla v poslední době obohacena novým obrněným autem a novým tančíkem, s nímž se dosud konají pokusy.

Nové obrněné auto zkonstruovala italská firma Ernesto Broda. Obrněné auto Amphibium typu A. F. může dobře překonávat i hlubší vodní toky. Za tím účelem má kromě 4 normálních vozových kol ještě 2 lodní šrouby. Pancíř vozidla je 7 mm tlustý a chrání dobře posádku proti 8 mm střelám typu „S“. Vozidlo má dvířka pro nastupování po obou stranách a jedna nouzová i shora. Karoserie je dvoudílná a je rozdělena čarou ponoru pro překonávání vodních toků. Výzbrojí je 8 těžkých kulometů Fiat, osádkou velitel a 3 kulometní střelci. Pro každý kulomet je uvnitř vozu uloženo 4000 nábojů.

Technické údaje: délka vozidla 5.35 m, šířka 3 m, výška 2.45, váha i s obsluhou 9000 kg. Zásoba benzínu je 300 l, akční radius 300 km. Motor je 6válcový, vzduchem chlazený, výkonosti 70 HP při 1100 otáčkách za minutu. Rychlosti: při zasu-

nuté 1. rychlosti 3 km za hodinu, při 2. rychlosti 12 km za hodinu, při 3. rychlosti 36 km za hodinu a při 4. rychlosti 12 km za hodinu. Rychlostní převody mají dvojitou redukci.

Nové tančíky typu Fiat-Ansaldo jsou podobné konstrukce jako anglické „Garden-Lloyd“, jsou však poněkud delší a jsou silněji obrněny. Pancíř dosahuje tloušťky 6 až 20 mm. Řízení tanků je uspořádáno na pravé straně, motor je uložen na zádi vozidla a od ostatního prostoru jest oddělen. Tančík je určen především pro hornatý terén. Může zdolávat i svahy se sklonem 45°.

Technická data: váha 2.7 tun, délka 3.15 m, šířka 1.40 m, výška 1 m. Motor je vodou chlazený a má výkonnost 35 HP. Maximální rychlost vozidla je 40 km za hodinu. Výzbroj kulomet Fiat vz. 1914 se 4000 náboji. Tančík zdolává hravě i příkopy 1.5 m široké a brody 0.65 m hluboké. Benzinová nádrž má obsah pro 50 l pohonných hmot. Akční radius vozidla je 100 km. Z kulometu se dá velmi dobře střeliti i za jízdy. Jedinou nevýhodou je, že kulomet není umístěn v otáčivé věži, takže není možno jím otáčeti o 360°, nýbrž jen o 30°. Jinak jsou nové tančíky velmi pohyblivé, mohou se otočiti na místě v kruhu průměru 4.10 m. (Podle Krasnoj zvězdy 138/1933 a Przeglądu wojskowo technicznego 1933).

Literární přehled.

Commandant Armand Mermet: „Pour être un chef: savoir, instruire, commander, entraîner“ (Conseils aux gradés), Paris, Charles-Lavauzelle 1932, stran 64.

Studie Mermetova, na niž v této recenzi upozorňujeme, není prací rozsáhlou, vyčerpávající až do dna celý ohromný problém každého důstojníka a poddůstojníka, jak býti dobrým velitelem, ale jest úvahou důkladnou a podrobnou, rozvíjející denní život cvičitelů, jimž chce ukázati cesty a prostředky, jak plniti tyto skromné úkoly, jež v svém souhrnu tvoří mírovou přípravu na vítězné vedení války; chce povzbuditi ducha nižších velitelů a rozvíjeti jejich nadšení, bez něhož by jejich povolání bylo pouhým řemeslným výkonem, ne-li dokonce pocíťovaným jako otroctvím.

V úvodu uvažuje autor o proměnách, které způsobila světová válka nejen v početnosti nižších velitelů, ale i v jejich významu. Stoupl-li poměr počtu jich k počtu vojinů bez hodnosti na konci světové války na 1:4 a dosáhl-li dnes poměr 1:3 proti roku 1914, kdy byl vzájemný poměr 1:8, je to důkazem přesvědčujícím, neboť číslce jsou dostatečně výmluvné. Méně již bije do očí potřeba jejich vnitřní hodnoty, ačkoli autor neváhá veřejně se přihlásiti k přesvědčení, že „je to intelektuální a mravní hodnota nejnižších velitelů, na nichž závisí dobrý výcvik vojska a tím i jeho síla a jeho soudržnost“ (str. 5). Diváme-li se pod

tímto zorným úhlem na své pomocníky v nejnižších hodnostech důstojnických a ve všech poddůstojnických hodnostech, souhlasíme rádi se zásadním požadavkem majora Mermeta, aby totiž kandidáti těchto hodností a funkci byli úzkostlivě vybíráni. „Armáda nesmí býti útočištěm těch, kteří v občanském životě nechtěli nebo nedovedli pracovati, nýbrž musí býti shromaždištěm těch, kteří jsou s to vyvinouti potřebné úsilí, aby se mohli státii pravými veliteli.“ (Str. 7.) Těm jsou určeny i rady autorovy.

Názvu knihy odpovídá i rozvrh jednotlivých kapitol. První z nich „Savoir“ obsahuje pokyny pro získávání odborných vědomostí a znalostí, jejichž největším pramenem jsou služební předpisy. Autor odmítá tu pouhé memorování a doporučuje promyšlené studium, jež je provázeno úvahami, vedoucími k pochopení, jež je pak ověřováno praxí. Praktické konkrétní příklady objasní použití zásad služebních předpisů, odpovídající zároveň na otázky po důvodu té neb oné činnosti. Takovýmto postupem se tříbí inteligence, jejíž základní projev — soudnost — je důležitější nežli paměť, ač se oba tyto projevy takto úměrně cvičí.

Účelem druhé kapitoly „Instruire“ je poučiti čtenáře o vlastní úloze nižších velitelů v míru, o jejich práci cvičitelské a vychovatelské. S rozsahem a obsahem této činnosti je seznámila